

Резюмею атриковано
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.120
Аллі (Л.А.Хоружій)
20.05.2025 р.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.120
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та
психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента **Джурило Аліни Петрівни**, кандидата педагогічних наук, доцента, старшого дослідника, доцента кафедри іноземних мов і методик їх навчання Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка про дисертацію Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційної роботи. Якість вищої освіти та ефективність забезпечення її здобуття є фундаментальними передумовами підготовки освіченого, кваліфікованого та відповідального фахівця. В умовах глобалізації та стрімкого технологічного поступу якість освітніх процесів безпосередньо позначається на затребуваності випускників на ринку праці, накопиченні людського капіталу та економічному розвитку держави. Результати функціонування вищої освіти вимірюються академічними досягненнями студентів, їхньою успішною фаховою самореалізацією та спроможністю системи задовольняти суспільний попит на висококваліфікованих фахівців.

В таких умовах академічна успішність постає ключовим критерієм дієвості вищої освіти, оскільки впливає не лише на індивідуальний поступ здобувача вищої освіти, а й на якість суспільного кадрового потенціалу. Сучасні університети покликані забезпечувати збалансований розвиток як

фахових, так і міжособистісних компетентностей, забезпечуючи середовище для становлення академічної автономності, пізнавальної ініціативи, саморегуляції та громадянської відповідальності.

Саме тому у контексті педагогічної компаративістики особливий науковий інтерес становлять центри академічного успіху в американських університетах. Ці структури, які поєднують академічну підтримку з індивідуальним педагогічним супроводом, орієнтовані на розвиток автономності, особистої відповідальності та навичок взаємодії. Дослідження їхнього досвіду є цінним для вітчизняної педагогіки, адже американська модель – це усталена практика системної підтримки студентів. Тож осмислення американського досвіду є важливим для реформування української вищої освіти, позаяк у вітчизняній педагогічній науці специфіка та ефективність центрів академічного успіху залишаються недостатньо вивченими. Отже, актуальність проведеного дослідження сумнівів не викликає.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних). Ознайомлення з текстом дисертації та змістом публікацій Цимбалюк Світлани Миколаївни за темою дослідження дозволяють зробити висновок про те, що отримані авторкою основні положення і результати дослідження, які визначають наукову новизну її роботи, сформульовані самостійно та репрезентують особистий внесок дисертантки. Поза будь-яким сумнівом, рецензована дисертація є внеском у розвиток вітчизняної педагогічної думки, оскільки в ній уперше здійснено комплексний порівняльно-педагогічний аналіз діяльності центрів академічного успіху в університетах США як інституційної форми академічної підтримки здобувачів вищої освіти; виявлено, систематизовано та теоретично узагальнено особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США; уведено до наукового обігу нормативні документи, аналітичні матеріали, статистичні дані та результати емпіричних досліджень американських учених, присвячені розвитку й функціонуванню центрів академічного успіху в університетах США. Уточнено зміст базових понять дослідження; місце центрів академічного успіху в системі академічної підтримки здобувачів вищої освіти США; організаційні засади, функції та механізми діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Подальшого розвитку в роботі набули наукові уявлення про центри академічного успіху як інструмент студентоцентрованої організації освітнього процесу, підвищення академічної результативності та підтримки індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти; положення щодо порівняльного аналізу американського досвіду

діяльності центрів академічного успіху та сучасного стану розвитку елементів академічної підтримки в закладах вищої освіти України; науково-методичні підходи до адаптації конструктивних елементів досвіду центрів академічного успіху США в практиці закладів вищої освіти України.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення роботи Цимбалюк С.М. визначене передусім узагальненням особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США. Практичне значення дисертації полягає в розробленні методичних рекомендацій щодо адаптації конструктивних елементів досвіду центрів академічного успіху університетів США в практику закладів вищої освіти України.

Матеріали та висновки дослідження можуть бути використані у процесі проектування інституційної моделі академічної підтримки в українських університетах, у професійній підготовці та підвищенні кваліфікації управлінських і педагогічних кадрів, а також у викладанні дисциплін, пов'язаних із педагогікою вищої школи, порівняльною педагогікою та організацією студентської підтримки. Розроблений авторкою навчальний модуль до курсу іноземної мови, присвячений проблематиці академічного успіху студентів, системам академічної підтримки, навчальним стратегіям, психологічним чинникам академічної успішності, адаптації студентів першого курсу та ролі сервісів студентської підтримки, може бути використаний у викладанні дисциплін гуманітарного циклу з метою формування академічних і комунікативних компетентностей здобувачів вищої освіти.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації є беззаперечною, адже це – перша спроба в компаративній педагогіці різноаспектно дослідити діяльність центрів академічного успіху в університетах США. Представлені у роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є логічними та обґрунтованими, що підтверджується всебічним аналізом наукових праць за темою дослідження та з'ясуванням рівня її розробленості у сучасному науковому дискурсі. В основу дослідження покладено 79 джерел українською мовою та 224 автентичних джерела, які вивчалися авторкою мовою оригіналу, що доводить глибину представлених у роботі наукових розвідок. Фактів, що підтверджували б недостовірність поданої в дисертації інформації, не виявлено.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Загальний рівень виконання наукових завдань у дисертації С.М. Цимбалюк вважаємо високим. Проведене дослідження засвідчує глибинну та всебічну обізнаність авторки у відповідній науковій проблематиці й оволодіння методологією наукового пошуку, що забезпечує теоретичну та практичну переконливість наведених міркувань.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Дисертація Цимбалюк С.М. пройшла належну апробацію на 10 міжнародних та 5 всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях й 1 всеукраїнському науково-методичному семінарі, а її результати належним чином висвітлено у 21 науковій публікації, з яких 19 – одноосібні, а саме: 8 статей – у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України, 1 – у закордонному міжнародному журналі, 12 – в інших журналах та збірниках міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Зміст дисертації Цимбалюк С.М. «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» охоплює основні аспекти теми, відповідає меті та поставленим завданням дослідження. Структура дисертації належною мірою відображає логіку емпіричного дослідження, зокрема: перший розділ роботи присвячений формуванню теоретичних засад дослідження, у той час як стратегія викладу матеріалу у другому і третьому розділах сприяє послідовній та логічній реалізації задекларованих завдань. Зрештою, висновки оформлені чітко, грамотно й відповідно до сформульованих завдань дослідження.

Дисертаційна робота складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 262 сторінки (основна частина – 190 сторінок, додатки – на 28 сторінках). Список використаних джерел містить 303 найменування, зокрема 224 – іноземними мовами. Дисертація містить 10 таблиць та 2 рисунки в основному тексті роботи.

Вступ відображає актуальність теми дослідження та визначає її теоретичне підґрунтя, зокрема у розрізі методології порівняльних педагогічних досліджень. У ньому сформульовано об'єкт, предмет, мету та

завдання дослідження, методологічну й теоретичну основу, методи дослідження, джерельну базу, наукову новизну, теоретичне і практичне значення роботи, особистий внесок авторки, дані про апробацію результатів та публікації за темою дисертації.

У першому розділі – «Теоретичні засади вивчення діяльності центрів академічного успіху в університетах США» – розкрито основні аспекти діяльності центрів академічного успіху в університетах США на основі аналізу сучасного наукового дискурсу; визначено структурно-функціональні особливості системи вищої освіти США як багаторівневої, децентралізованої, інституційно автономної та гнучкої системи, у якій поєднуються різні типи закладів, варіативні освітні траєкторії та розвинені механізми підтримки студентів; схарактеризовано найголовніші проблеми забезпечення якості освіти в університетах США й доведено, що діяльність центрів академічного успіху пов'язана не лише з наданням окремих послуг, а й із підвищенням інституційної спроможності університету забезпечувати якість освіти та вдосконалювати внутрішні механізми її моніторингу.

У другому розділі – «Особливості та зміст роботи центрів академічного успіху в університетах США» – проаналізовано особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США, зокрема, з'ясовано їхні організаційні засади, нормативне забезпечення й основні функції; визначено та схарактеризовано змістово-технологічне наповнення діяльності центрів академічного успіху в університетах США, до якого віднесено тьюторство, менторство, академічний коучинг, додаткове навчання, програми мовної підтримки, академічне консультування, інтеграційні ініціативи для першокурсників і групи академічної підзвітності; окреслено особливості (цільові, організаційно-нормативні, змістово-технологічні, мережево-комунікаційні й аналітично-результативні) та результативність діяльності центрів академічного успіху в університетах США.

У третьому розділі – «Перспективні напрями застосування досвіду діяльності центрів академічного успіху в університетах України» – узагальнено досвід роботи центрів академічного успіху в Україні, зокрема, засвідчено їх спрямованість на адаптацію здобувачів до освітнього середовища, надання соціально-психологічної допомоги, розвиток критичного мислення, формування навичок тайм-менеджменту та саморефлексії і водночас їхній обмежений вплив на академічну складову освітнього процесу; подано основні напрями щодо імплементації досвіду роботи центрів академічного успіху в США у практику діяльності українських університетів, оскільки це сприятиме підвищенню якості освітнього процесу, формуванню культури академічної доброчесності, зниженню рівня відсіву студентів, а

також посиленню конкурентоспроможності українських університетів на міжнародному рівні. Отримані результати дозволили дисертантці розробити рекомендації щодо імплементації кращих практик створення й організації роботи центрів академічного успіху в закладах вищої освіти України.

Висновки до розділів і загальні висновки є логічними та випливають із проведеного дослідження, продукуючи його основні результати та окреслюючи їхнє значення для модернізації системи вищої освіти в Україні, що узгоджується з актуальними світовими та європейськими тенденціями. Зроблені авторкою теоретичні узагальнення достатньо аргументовані та корелюють із поставленими завданнями.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Аналіз тексту дисертації Цимбалюк С.М. дозволяє констатувати, що здобувачка дотрималася вимог академічної доброчесності в повному обсязі, в тексті не виявлено некоректного цитування та ознак академічного плагіату. Дисертанткою належним чином оформлено посилання на наукову літературу, аналітичні матеріали та нормативно-правові акти. Дисертація Цимбалюк Світлани Миколаївни є оригінальним завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам, які висуваються Міністерством освіти і науки України до оформлення дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації. В цілому позитивно оцінюючи зміст дисертаційного дослідження Цимбалюк С.М., її достовірність та новизну, вважаємо за необхідне зазначити окремі побажання та рекомендації:

- у підрозділі 2.3 доцільно було би детальніше зупинитися на тому, які особливості діяльності центрів академічного успіху безпосередньо детермінують її результативність і таким чином забезпечують належну якість освіти, а які – опосередковано, а також визначити її статистичну значущість на основі проаналізованих звітів;

- у підрозділі 3.1 можна було би проаналізувати ефективність діяльності існуючих в українських закладах вищої освіти аналогів американських центрів академічного успіху в розрізі реалізації Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки та в контексті повномасштабної воєнної агресії, яка безпосередньо впливає на освітній процес;

- у перспективі варто викласти результати дисертаційного дослідження в авторській монографії.

Водночас підкреслимо, що висловлені рекомендації не знижують цінності здійсненого дослідження та не впливають на загалом позитивне враження від дисертації.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Цимбалюк Світлана Миколаївна повною мірою оволоділа методологією наукових досліджень, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам. Дисертація Світлани Миколаївни Цимбалюк «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» є самостійною, завершеною, актуальною науковою працею, яка визначається науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та відповідає обраній спеціальності. Аналіз дисертаційного дослідження та опублікованих здобувачкою наукових праць дає підстави для висновку, що дисертація Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США» відповідає п. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України № 44 (зі змінами) від 12.01.2022 р.), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (№ 40 від 12.01.2017 р.), затвердженого Міністерством юстиції України (№ 155/30023 від 03.02.2017 р.), а її авторка заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
старший дослідник, доцент кафедри
іноземних мов і методик їх навчання
Факультету педагогічної освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Аліна ДЖУРИЛО